چشم‌انداز

امیرعبداللهیان: با جدیت متن توافق را بررسی می‌کنیم

مذاکرات هسته‌ای ایران و ۱+۴ به مرحله نهایی رسیده و مقامات ایرانی با طرف‌های غربی رایزنی می‌کنند تا به توافقی که منافع ملی ایران را تأمین کند، دست پیدا کنند. وزیر خارجه شنبه شب پس از گفت‌وگوی تلفنی مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا با بیان اینکه به دنبال یک توافق خوب، اما در چارچوب منافع ملی و با رعایت خطوط قرمز خود در مذاکرات هستیم، در توئیتی نوشت: «با جدیت متن توافق را بررسی می‌کنیم.»

مذاکرات هسته‌ای در وین به پیشرفت‌های قابل توجهی رسیده است و مقامات تهران از طریق کانال‌های مختلف خواسته‌ها و خطوط قرمز خود را که باید در توافق احتمالی مدنظر قرار گیرد، گوشزد می‌کنند.

به گزارش فارس، حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه ایران شنبه شب در تماس تلفنی با جوزف بورل، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در خصوص آخرین وضعیت گفت‌وگوها در وین بحث و تبادل نظر کردند. بورل با مرور تلاش‌های فراوان همه طرف‌ها اعلام کرد که مذاکرات وین به مرحله حساسی رسیده و نیازمند تصمیمات جدی از سوی همه است.

امیرعبداللهیان و بورل تأکید کردند که مذاکرات به مرحله حساس و مهمی رسیده و همه طرف‌ها بخش عمده مسیر را به خوبی طی کرده‌اند. امیرعبداللهیان نیز در این گفت‌وگوی تلفنی ضمن تشکر از تلاش‌های جوزف بورل و انریکه مورا، مذاکره‌کننده ارشد اتحادیه اروپا تأکید کرد که انتخاب قطعی جمهوری اسلامی ایران عبور نکردن از خطوط قرمز خود است. امیرعبداللهیان با اشاره به آمادگی ایران برای حصول یک توافق خوب، بر لزوم اخذ تصمیم سیاسی طرف مقابل تأکید کرد و افزود: «ایران به دنبال یک توافق خوب، اما در چارچوب منافع ملی و با رعایت خطوط قرمز خود در مذاکرات است.»

وزیر امور خارجه در پایان افزود: «برخی موضوعات مهم باقیمانده در صورت رویکرد واقع‌بینانه طرف غربی قابل حل و رسیدن به توافق نهایی است.» امیرعبداللهیان پس از تماس تلفنی با بورل در توئیتی نوشت: «ما با جدیت در حال بررسی متن توافق هستیم.» وی افزود: «امروز با آقای بورل تلفنی گفت‌وگو داشتم. همکارم آقای باقری نیز با مورا در تماس و مشورت است.» وزیر خارجه با بیان اینکه «همه برای رسیدن به توافق خوب در تلاشیم»، تصریح کرد: «خطوط قرمز خود را به طرف غربی منعکس کرده‌ایم. در صورت وجود اراده واقعی آنها، آماده توافق خوب و فوری هستیم.» دور هشتم مذاکرات هسته‌ای ایران در وین قرار است به زودی از سر گرفته شود تا در صورت توافق بر سر مسائل کلیدی باقی مانده، دو طرف توافق کنند. بر همین اساس، علی باقری، مذاکره‌کننده ارشد ایران برای ادامه مذاکرات با هدف حل مشکلات باقیمانده که حصول توافق را با چالش‌های مهمی مواجه کرده، به وین می‌رود.

به گزارش فارس، در جلسه شورای عالی امنیت ملی که در روزهای اخیر برگزار شد، بر ضرورت حل سریع مسائل باقی مانده که مذاکرات را در مرز توافق یا بن‌بست قرار داده، تأکید و پذیرش هرگونه توافق منوط به تعیین تکلیف این موضوعات شده است. ایران بارها اعلام کرده که یا بر سر همه چیز توافق می‌شود یا هیچ چیز. ایران خواهان لغو همه تحریم‌ها است ولی واشنگتن می‌گوید برخی تحریم‌ها در صورت توافق احتمالی هم باقی می‌ماند. همین مسئله یکی از موارد اختلافی در وین بین دو طرف است که تاکنون بر سر آن توافقی صورت نگرفته است.

دورنما

تحریم تسلیحاتی انصارالله روی میز شورای امنیت

پس از عملیات موشکی و پهپادی جنبش انصارالله یمن به خاک امارات و عربستان سعودی، منابع خبری اعلام کردند شورای امنیت سازمان ملل امروز (دوشنبه) طرح پیشنهادی ابوظبی را برای تحریم تسلیحاتی انصارالله بررسی می‌کند.

روزنامه العربی‌الجدید روز یکشنبه در گزارشی نوشت: «قرار است شورای امنیت سازمان ملل دوشنبه طرح تحریم تسلیحاتی انصارالله را مورد بررسی قرار دهد.»

طبق این گزارش، طرح تحریم انصارالله یمن را که قرار است به رأی گذاشته شود امارات پیشنهاد کرده است. العربی‌الجدید نوشت: «چنین اقدامی تحریم تسلیحاتی سازمان ملل علیه تعدادی از رهبران انصارالله را به کل این جنبش تعمیم می‌دهد و برای تصویب به ۹ رأی موافق نیاز دارد و در غیر این صورت یکی از اعضای دائمی شورای امنیت یعنی روسیه، امریکا، انگلیس، فرانسه و چین می‌توانند از حق وتو استفاده کنند.» این پیشنهاد امارات پس از آن مطرح شد که انصارالله ماه گذشته میلادی در پاسخ به تجاوزات روزانه ائتلاف متجاوز عربی به سرکردگی عربستان سعودی و امارات به ملت بی‌گناه یمن حملات پهپادی و موشکی را به قلب ابوظبی و دوبی انجام داد. امارات به قطعنامه ضد روسی که جمعه شب در شورای امنیت رأی‌گیری شد، رأی ممتنع داد و به نظر می‌رسد قصد داشت با این اقدام از احتمال وتوی قطعنامه خود علیه انصارالله توسط روسیه جلوگیری کند. اما با این حال، با توجه به اینکه روسیه و غرب بر سر بحران اوکراین درگیر هستند و انصارالله از موضع روس‌ها حمایت کرده است، احتمال وتوی این قطعنامه توسط مسکو وجود دارد. از سوی دیگر، امارات به تازگی شبه‌نظامیان جدیدی در یمن به نام «سپر المهره» تشکیل داده که مشابه نیروهای وابسته به این کشور در شبوه و حضرموت هستند. به گزارش شبکه المیادین، کاربران شبکه‌های اجتماعی طی دو روز اخیر اعلامیه‌ای از شورای فراگیر اهالی استان المهره مورد حمایت امارات منتشر کردند که در آن از اهالی المهره در شرق یمن می‌خواهد به نیروهای موسوم به «نیروی سپر المهره» بپیوندند. در این بیانیه آمده: نیروهای سپر المهره در کنار نیروهای محلی و ائتلاف و به دور از نیروهای وابسته به دولت مستعفی یمن به ریاست «عبد ربه منصور هادی» خواهد بود. نیروهای سپر المهره آموزش‌های نظامی گسترده‌ای توسط مربیان انگلیسی در داخل فرودگاه «الغیضه» دیده‌اند؛ فرودگاهی که تحت تسلط نیروهای انگلیسی و امریکایی است. این اقدامات پس از آن صورت می‌گیرد که امارات ۱۰ میلیون درهم به یکی از شیوخ قبایل المهره به نام «عبدالله بن‌عیسی آل‌عفرار» داده تا وی تجربه تسلط شبه‌نظامیان وابسته به امارات بر جزیره «سقطری» در ژوئن ۲۰۲۰ را تکرار کند. در همین ارتباط، منابع آگاه مسئول در دولت مستعفی یمن از ورود شمار جدیدی از افسران رژیم صهیونیستی به استان «المهره» در شرق یمن خبر دادند. چندی پیش، کمیته تحصن علیه اشغالگری ائتلاف سعودی در استان المهره یمن، از آغاز مبارزه مسلحانه علیه متجاوزان سعودی و اماراتی خبر داد.

قدرت‌نمایی هسته‌ای در روز سوم جنگ

۳ روز پس از جنگ اوکراین، پوتین در واکنش به تهدیدات تهاجمی ناتو و سخنان وزیر خارجه فرانسه که بمب‌های هسته‌ای ناتو را به رخ پوتین کشید به نیروهای نظامی روسیه دستور آماده‌باش هسته‌ای داد

گزارش یک
علی قنادی

دیگر کمتر کسی تردید دارد که جنگ اوکراین یک نقطه عطف در سیاست بین‌الملل است. حمله روسیه به یک طرف، حالا ناتو و کرملین با کلاهک‌های هسته‌ای برای هم خط و نشان می‌کشند تا این تصور که سلاح‌های هسته‌ای فقط برای ماندن در سیلوها خلق شده‌است، به آسانی دود شده، به هوا برود. روز پنجشنبه در اولین روز جنگ اوکراین، وزیر خارجه فرانسه برای کرملین خط و نشان کشید که روس‌ها باید درک کنند که ناتو یک ائتلاف نظامی هسته‌ای است. روزهای بعد تهدیدات تهاجمی ناتو ادامه یافت. پوتین این تهدید تلویحی را بدون پاسخ نگذاشت و دیروز به ارتش روسیه دستور داد نیروی بازدارنده هسته‌ای روسیه را به حال آماده باش در آورد تا مشخص شود که سده بیست و یکم با همه تصورات پرطمطراق درباره صلح، امنیت و وابستگی متقابل، قرن خداحافظی با خطرناک‌ترین تسلیحاتی نیست که بشر برای مقابله با همنوعانش ابداع کرده است

ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه دیروز دستور داد در واکنش به «اظهارات تهاجمی» ناتو، نیروی اتمی روسیه به حال آماده‌باش دربیاید. پوتین این دستور را در ملاقات با سرگئی شویگو، وزیر دفاع و والری گراسیموف، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح روسیه صادر کرد و گفت که «مقامات ارشد کشورهای پیشرو ناتو اجازه می‌دهند علیه روسیه اظهارات تهاجمی بیان شود، بنابراین به وزیر دفاع و رئیس ستاد کل نیروهای مسلح روسیه دستور می‌دهم نیروهای بازدارنده ارتش روسیه را به حالت ویژه منتقل کنند.» پوتین گفت: «کشورهای غربی نه تنها در زمینه اقتصادی علیه کشور ما اقدامات غیردوستانه انجام می‌دهند، بلکه مقامات ارشد اعضای اصلی ناتو در مورد کشور ما اظهارات تهاجمی انجام داده‌اند.» پوتین البته به شخص خاصی اشاره نکرده، ولی به نظر می‌رسد دستور آماده‌باش هسته‌ای او، واکنشی به موضع‌گیری ژان ایو لودریان، وزیر خارجه فرانسه است که پنج‌شنبه قبل در اولین روز جنگ اوکراین گفت که روسیه باید این را درک کند که ناتو هم یک ائتلاف نظامی هسته‌ای است. پوتین پیش از صحبت‌های لودریان هشدار داده بود که در صورت مداخله ناتو در جنگ اوکراین، روسیه طوری واکنش نشان خواهد داد که «با چنین پیامدهایی هرگز در تاریخ خود با آن مواجه نشده‌اید.» یک خبرنگار از لودریان پرسیده که آیا تهدید پوتین مساوی با تهدید روسیه به استفاده از سلاح اتمی در مناقشه اوکراین است که لودریان در یک تفسیر جهت‌دار از موضع پوتین گفت: «بله، چنین است.» او بلافاصله ادامه داد: «من فکر می‌کنم که ولادیمیر پوتین نیز باید درک کند که ائتلاف ناتو هم یک اتحاد هسته‌ای است. این تنها چیزی است که در این مورد خواهم گفت.»

بحث‌ها درباره احتمال استفاده از تسلیحات هسته‌ای در یک جنگ احتمالی، اغلب اوقات در غرب در محافل دانشگاهی مطرح شده ولی با شعله‌ور شدن جنگ اوکراین، ابتدا در سایه مطرح شد و حالا به فاصله چهار روز بعد از صحبت‌های وزیر خارجه فرانسه و آماده‌باش دیروز نیروهای اتمی روسیه به مرکز مناقشات کشیده شده است.

روسیه به تنهایی حدود ۶ هزار سلاح اتمی و امریکا، انگلیس و فرانسه مجموعاً چیزی بیشتر از ۴ هزار و ۲۰۰ سلاح هسته‌ای دارند. لیندا توماس گرینفیلد، سفیر امریکا در سازمان ملل دیروز در مصاحبه با شبکه خبری «سی‌بی‌اس» این اقدام روسیه را «غیرقابل قبول» خواند. او گفت: «این به معنای آن است که رئیس‌جمهور پوتین به گونه‌ای به تشدید این جنگ ادامه می‌دهد که کاملاً غیرقابل قبول است و ما باید به قوی‌ترین شکل ممکن اقدامات او را متوقف کنیم.»

■ شروع از حاشیه

هفته قبل وقتی برای اولین بار احتمال حمله روسیه به اوکراین به طور جدی مطرح شد، برخی محافل غیر رسمی، استدلال کردند که چرا اوکراین بعد از فروپاشی شوروی در سال ۱۹۹۱، تسلیحات هسته‌ای خود را به خارج منتقل کرد. فروپاشی شوروی، اوکراین تازه استقلال یافته را وارث حدود ۵ هزار سلاح هسته‌ای شوروی سابق کرد که بعد از امریکا و روسیه، سومین قدرت هسته‌ای دنیا محسوب می‌شد، ولی اوکراینی‌ها خیلی زود این تسلیحات را به بیرون منتقل کردند و ترجیح دادند با غیرهسته‌ای شدن، یک شهروند خوب جهانی باشند. در هفته‌های اخیر با جدی شدن بحث‌ها درباره حمله روسیه به اوکراین، آندری زاهورودنیوک، وزیر دفاع سابق اوکراین گفته بود: «ما این قابلیت را بیهوده از دست دادیم.» به تدریج در محافل اوکراین نیز، این بحث مطرح شد که اگر آن سلاح‌های مهیب باقی مانده بود، روس‌ها به آسانی نمی‌توانستند به اوکراین حمله کنند. ماریانا بودجرین، متخصص اوکراین در دانشگاه هاروارد، می‌گوید: «ما سلاح‌ها را در اختیار داشتیم، آنها را رها کردیم و حالا ببینید که دارد چه اتفاقی می‌افتد.» این بحث‌ها باعث شد که در داخل روسیه ظن و گمان‌هایی به وجود بیاید درباره اینکه اوکراینی‌ها قصد دارند مجدداً زیرساخت‌های هسته‌ای را فعال کنند. دقیقاً یک هفته قبل سرگئی شویگو، وزیر دفاع روسیه در جلسه شورای امنیت روسیه گفت «خطر بالقوه هسته‌ای» اوکراین از مسائل ایران و کره‌شمالی بزرگ‌تر است. شویگو گفته بود که اظهارات ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین نشان می‌دهد که آنها می‌خواهند وضعیت یک کشور هسته‌ای را دوباره به دست آورند. او با هشدار، این موضوع را «خطرناک» خواند و اضافه کرد که طی سال‌های طولانی حضور در اتحاد جماهیر شوروی، فرصت‌هایی در این کشور ایجاد شد تا چنین تسلیحاتی تولید شود. حالا به فاصله چهار روز بعد از شعله‌ور شدن جنگ در اوکراین، احیای برنامه تسلیحات هسته‌ای اوکراین از یک بحث حاشیه‌ای در سایه، به خط و نشان اتمی ناتو و روسیه در مرکز مناقشات بین‌المللی کشیده شده؛ موضوعی که بحران اوکراین را از این بعد، به یک نقطه عطف تبدیل می‌کند.

■ رویارویی مالی با سلاح سوئیفت

بحران در اوکراین از یک جنبه دیگر هم ممکن است به یک نقطه عطف رویدادهای بین‌المللی تبدیل شود؛ درهم ریختن نظم مالی جهان. پس از چند روز حدس و گمان درباره خارج کردن روسیه از سیستم سوئیفت، دیروز سران کمیسیون اروپا، فرانسه، آلمان، ایتالیا، انگلیس، کانادا و امریکا بیانیه‌ای منتشر و اعلام کردند که متعهد شده‌اند اطمینان حاصل کنند که ارتباط برخی از بانک‌های معین روسیه‌ای با سامانه پیام‌رسان مالی سوئیفت قطع می‌شود. هنوز جزئیاتی درباره این تصمیم منتشر نشده ولی سوئیفت هم دیروز اعلام کرد که برای اعمال تدابیر ضد روسی غرب آماده می‌شود. در این بیانیه سوئیفت آمده است: «مشغول تعامل با مقامات اروپایی برای درک جزئیات نهادهایی هستیم که مشمول تدابیر جدید قرار خواهند گرفت و برای پیروی از دستورالعمل‌های قانونی آماده می‌شویم.» هرچند در بین کشورهای اروپایی و امریکا درباره اخراج روسیه از سوئیفت به دلیل تبعات آن اختلاف نظر وجود دارد ولی دست‌کم امریکا و انگلیس جزو پیشروان این روند هستند. بوریس جانسون، نخست‌وزیر انگلیس دیروز گفت که تصمیم محدودسازی دسترسی برخی بانک‌های روسی به سیستم بین‌المللی سوئیفت، اولین گام در جهت حذف کامل روسیه از سیستم مالی جهانی است. جانسون در توئیتی نوشت: «همراه با شرکای بین‌المللی‌مان، اقدامات قاطعی برای حذف روسیه از سیستم مالی جهانی انجام دادیم. ورزولا فون درلاین، رئیس کمیسیون اروپا نیز به نوبه خود اعلام کرد که «اتحادیه اروپا، امریکا، انگلیس و کانادا در حال تفکیک برخی بانک‌های روسیه از سیستم سوئیفت و مسدود کردن دارایی‌های آنها هستند.» با وجود همه بحث‌هایی که درباره ضعف اقتصاد روسیه مطرح شده، تبعات خروج روسیه از این سیستم برای نظام مالی جهان نامشخص است. اخراج، برای اقتصادی در مقیاس روسیه که با داشتن حدود ۳ درصد از تولید ناخالص داخلی جهانی (GDP) و ۲ درصد از جمعیت دنیا، ۱۰ درصد انرژی کل جهان را تأمین می‌کند، می‌تواند نقطه آغاز یک شکاف گسترده در ترتیبات مالی اقتصادی جهانی باشد، به خصوص که بانک‌های روسی از چند سال قبل، سیستم‌های آزمایشی سوئیفت، متفاوت از سوئیفت فعلی را آزمایش کرده‌اند. به همین دلیل، ظاهراً طرف‌های غربی یک روند گام به گام را شروع کرده‌اند. آنتونی بلینکن، وزیر امور خارجه امریکا گفته که واشنگتن به کمیسیون اروپا و دیگر کشورهای غربی در جداسازی «برخی بانک‌های روسیه» از سیستم سوئیفت و اعمال تحریم‌های مالی جدید پیوسته است.

گزارش ۲

چراغ سبز دقیقه نودی کی‌یف برای مذاکره در بلاروس

رئیس‌جمهور اوکراین نخست با متهم کردن بلاروس به همدستی با روسیه در حمله به کشورش تأکید کرده بود کی‌یف به هیچ عنوان در بلاروس با هیئت روسی درباره صلح مذاکره نخواهد داشت. با این حال، دیروز هیئتی از اوکراین برای مذاکره با طرف روسی راهی مرز این کشور با بلاروس شد.

دیروز در شرایطی که تحرکات برای برگزاری مذاکره صلح میان مسکو با کی‌یف ادامه داشت، رسانه‌های صهیونیستی خبر مخالفت ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه را با میانجیگری تل‌آویو رسانه‌ای کردند. در خبری که کاخ کرملین در این زمینه منتشر کرده، آمده است که نفتالی بنت، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی چنین پیشنهادی را مطرح کرده و پوتین به بنت اینطور پاسخ داده که روسیه آماده مذاکره با اوکراین در شهر گومل بلاروس است اما اوکراین هنوز از این فرصت استفاده نکرده است. الکساندر لوکاشنکو، رئیس‌جمهور بلاروس نیز با اعلام اینکه با پوتین درباره اوکراین وارد مذاکره شده است، خاطرنشان کرد که نیروهای اوکراینی در مرز حضور دارند و تا زمانی که لازم باشد بلاروس از خود دفاع می‌کند. وی در ادامه افزود: «سه موشک از خاک بلاروس به اوکراین پرتاب شده است.»

■ مذاکره در هر جا به غیر از بلاروس

مقامات اوکراینی تأکید دارند که نیروهای روسیه از طریق مرز بلاروس با حمایت دولت این کشور به خاک اوکراین حمله کردند و این موضوع بر روند تعیین محل مذاکره سایه افکنده بود. ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین از تمایل خود برای مذاکره با روسیه خبر داد اما گفت که هیئت کشورش در بلاروس که محلی برای حمله مسکو به اوکراین بوده، پای میز مذاکره حاضر نخواهد شد. او گفت: «ما صحبت‌های فراوانی درباره دیدار اوکراین و روسیه شنیده‌ایم که ممکن است به این جنگ پایان دهد و صلح را به ما بازگرداند. اغلب اوقات مینسک به عنوان محل این مذاکرات مطرح می‌شود.» زلنسکی تأکید کرده بود که این مکان را نه اوکراین انتخاب کرده و نه بلاروس بلکه مکان مورد نظر پوتین است. رئیس‌جمهور اوکراین خطاب به بلاروس گفت: «اگر از قلمرو شما هیچ اقدام تهاجمی صورت نگرفته بود، می‌توانستیم در مینسک - شهر شما - صحبت کنیم. زمانی که شما بی‌طرف بودید، ما در مینسک صحبت کردیم. به همین دلیل است که ما اکنون در مینسک مذاکره نمی‌کنیم.» وی تصریح کرد: «البته که ما صلح می‌خواهیم و می‌خواهیم ملاقات کنیم. ما می‌خواهیم جنگ را پایان دهیم. ورشو، براتیسلاوا، استانبول و باکو به روسیه پیشنهاد شدند. هر شهر دیگری با ما خوب است تا زمانی که موشکی از آن کشور به پرواز درنیاید.»

■ چراغ سبز کی‌یف به مذاکره در گومل

در واکنش به این موضع‌گیری زلنسکی، ولادیمیر مدینسکی رئیس هیئت روسی در مذاکره با اوکراین هم که به همراه تنی چند از مقامات کشورش راهی بلاروس و شهر گومل شده بود، گفت که مقامات اوکراینی تا ساعت ۳ فرصت دارند اعلام کنند که آیا برای مذاکره خواهند آمد یا خیر. مدینسکی گفت: «ما با آرامش این را پیشنهاد می‌کنیم. الان ظهر است. ما تا ساعت ۳ بعدازظهر اینجا می‌مانیم و منتظر پاسخ اوکراین هستیم که آیا آنها برای رفتن به مذاکرات در گومل تصمیم می‌گیرند یا خیر.» وی افزود: «ما طرفدار صلح هستیم. در صورت رد مذاکرات، اوکراین مسئول هر عواقبی خواهد بود.» چند ساعت بعد، کرملین از سفر هیئت روسی به بلاروس برای مذاکره با اوکراینی‌ها خبر داد. مدینسکی در این مورد نیز گفت: «اوکراین موافقت کرد که در منطقه گومل گفت‌وگو کند. هیئت روسی به این مکان می‌رود.» وی تصریح کرد: «ما در شرف خروج بودیم اما اطلاعاتی از طرف اوکراینی در مورد تأیید مذاکرات دریافت کردیم. انتظار می‌رود مذاکرات بین هیئت‌های اوکراین و روسیه در منطقه گومل در مرز بلاروس و اوکراین انجام شود.»

■ استفاده اوکراین از سلاح فسفری و کشتار هزاران روس

با گذشت چهار روز از آغاز جنگ در اوکراین و در شرایطی که طرف روسی اطلاعات دقیقی از شمار کشته‌ها و خسارات وارد شده به طرف اوکراینی منتشر نکرده بود، رئیس ستاد ارتش اوکراین دیروز مدعی شد که ۳ هزار نیروی روسی را کشته و ۲۰۰ نفر را به اسارت گرفته است. این آمار در عرض چند ساعت به ۴ هزار و ۳۰۰ کشته رسید. ویتالی کلیچکو، شهردار کی‌یف هم گفته که هیچ نیروی روسی در این شهر وجود ندارد و این شهر همچنان به دفاع از خود در برابر حملات روسیه ادامه می‌دهد. در مقابل، وزارت دفاع روسیه هم ارتش اوکراین را متهم کرد که از مهماتی از قبیل فسفر که سازمان ملل آن را ممنوع اعلام کرده است در نزدیکی فرودگاه گوستومل که در نزدیکی کی‌یف قرار دارد، استفاده کرده است. ولادیمیر پوتین نیز در دیدار وزیر دفاع و رئیس ستاد کل نیروهای مسلح این کشور، فرمان آماده‌باش نیروهای بازدارنده هسته‌ای روسیه را صادر کرد. شهردار ایرپین در حومه کی‌یف گفته حمله نیروهای روسیه به این شهر دفع شده است. فرماندار خارکف هم گفت که شهر تحت کنترل نیروهای اوکراینی است. خبرگزاری رویترز به نقل از فرماندار خارکف نوشته نیروهای اوکراینی کنترل کامل شهر را به‌دست گرفته‌اند. شهروندان اجازه خروج از خانه‌های خود را ندارند و پلیس هشدار داده آن دسته از شهروندانی که در خیابان‌ها حضور داشته باشند، ممکن است با نیروهای روس اشتباه گرفته شوند و هدف گلوله قرار گیرند.

در میان اروپایی‌ها هم که عملاً در راستای کشاندن اوضاع به عرصه جنگ طولانی و فرسایشی اقدام می‌کنند، جوزف بورل، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در راستای ادامه سیاست‌های تحریمی وعده اعمال تحریم‌های سنگین علیه روسیه را مطرح کرد. اسپانیا، فرانسه، هلند، نروژ، ایتالیا، بلژیک و ایسلند حریم هوایی خود را به روی خطوط هوایی روسیه بستند. همچنین وزیر خارجه ژاپن گفت که این کشور با همتایان خود در گروه ۷ درباره اعمال تحریم‌های بیشتری علیه روسیه رایزنی می‌کند.

نگاه

سید رحیم نعمتی

معنای چرخش اماراتی از واشنگتن به مسکو

شورای امنیت سازمان ملل روز جمعه تشکیل جلسه داد تا به موضوع جنگ اوکراین رسیدگی کند و قطعنامه پیشنهادی امریکا به رأی گذاشته شود. قطعنامه بر مبنای محکومیت حمله روسیه به اوکراین بود و از همان ابتدا معلوم بود که روسیه با استفاده از حق وتوی خود مانع تصویب آن خواهد شد، هرچند که گفته می‌شد امریکا برای تلطیف کردن آن تغییراتی در متن داده بود. با این حال، نکته اصلی در این جریان اقدام نه اقدام دیپلماتیک امریکا در شورای امنیت بود و نه وتوی روسیه بلکه رأی ممتنعی بود که نمایندگان سه کشور چین، هند و امارات و به خصوص دو کشور اخیر به آن قطعنامه دادند. اهمیت موضوع به این دلیل است که هند و امارات از متحدان نزدیک امریکا در دو حوزه اقیانوس هند و خاورمیانه هستند اما با این رأی معلوم شد که واشنگتن نمی‌تواند روی حمایت دیپلماتیک آنها حساب کند.

رأی ممتنع این دو نشان داده که با وجود اتحاد استراتژیک هند و امارات با امریکا، وقتی که موضوع بر سر انتخاب بین امریکا و روسیه باشد ترجیح می‌دهند اتحاد خود را نادیده گرفته و با عقب کشیدن باعث خشم مسکو نشوند. روابط سنتی بین هند و روسیه تا اندازه‌ای اقدام هند را با وجود نزدیکی یک دهه اخیرش به امریکا توجیه می‌کند، چنان که در اکتبر ۲۰۱۸ قانون ضد روسی امریکا به نام کاستا را نادیده گرفت و با قراردادی به ارزش ۵/۴۳ میلیارد دلار اقدام به خرید سامانه اس-۴۰۰ کرد. این جدای از قراردادهای مختلف بین دو کشور در حوزه‌های نظامی، انرژی، هسته‌ای، صنعتی، کشاورزی و گردشگری است که انتظار می‌رود میزان روابط اقتصادی دو طرف با ایجاد منطقه آزاد تجاری حتی به بیش از ۵۰ میلیارد دلار نیز برسد. عامل اقتصاد در مورد رأی ممتنع امارات را نیز نمی‌توان نادیده گرفت. حضور دست‌کم ۴ هزار شرکت روسی در بخش‌های مسکن، صنایع، مواد غذایی، زیرساخت‌ها، بنادر و پتروشیمی امارات باعث شده این کشور مبدل به ورودی شرکت‌های روسی به شورای همکاری خلیج فارس شود، به صورتی که ۵۵ درصد از مبادلات تجاری روسیه با این شورا متعلق به امارات است.

با این حال، امارات انگیزه‌های دیگری جدای از روابط اقتصادی برای دادن رأی ممتنع به قطعنامه پیشنهادی امریکا دارد. مهم‌ترین انگیزه جلب اعتماد روسیه است، به خصوص اینکه متوجه شده امریکا دیگر مثل گذشته چندان علاقه‌ای به مسائل خاورمیانه ندارد و به صورت جدی قصد خروج از این منطقه دارد تا تمام تمرکزش را متوجه شرق دور و برای مقابله با چین کند. اماراتی‌ها با توجه به این واقعیت است که سعی می‌کنند سبد حامیان بین‌المللی خود را رنگارنگ کرده و حسابی خاص برای روسیه‌ای باز کرده‌اند که هم در منطقه نفوذ سنتی و هم حق وتو در شورای امنیت دارد. در واقع، امارات از قبل خود را آماده کرده بود تا در جریان جنگ فعلی اوکراین کارت روسیه خود را نسوزاند و به همین جهت، روز پنج‌شنبه فقط ساعاتی قبل از حمله روسیه به اوکراین، بر «عمق دوستی خود با مسکو» تأکید کرد و حالا حرف از سفر وزیر خارجه امارات به مسکو زده می‌شود. در واقع، این نوع موضع‌گیری خاص امارات نبوده و دیگر کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و حتی عربستان سعودی حاضر نشدند در این جنگ و به صراحت در کنار امریکا و متحدان اروپایی‌اش بایستند و ترجیح داده‌اند با سکوت خود، در حاشیه بایستند. با این حال، به نظر می‌رسد که امارات قصد دارد خیلی زود از کارت روسی خود استفاده کند، به این نحو که رأی ممتنع روز جمعه خود را با حمایت روسیه در روز دوشنبه معامله کند. امارات قطعنامه پیشنهادی به شورای امنیت داده تا کل جنبش انصارالله یمن تحت تحریم تسلیحاتی قرار بگیرد و قرار است این قطعنامه پیشنهادی روز دوشنبه به رأی اعضای شورا گذاشته شود. به این ترتیب، رأی ممتنع امارات در روز جمعه را می‌توان انتظار این کشور از روسیه تفسیر کرد تا اینکه در روز دوشنبه رأی مثبت به قطعنامه پیشنهادی‌اش بدهد و دست‌کم آن را وتو نکند. به این ترتیب، جنگ اوکراین دست‌کم برای امارات فرصت بده و بستانی در شورای امنیت فراهم کرده تا از این طریق دامنه تجاوزات خود را در یمن گسترش دهد.

اخبار کوتاه

■ گفت‌وگوی سوریه و لبنان درباره بازگشت آوارگان

حسین مخلوف، وزیر مدیریت محلی و محیط زیست سوریه با عصام شرف‌الدین، وزیر آوارگان لبنان و هیئت همراه دیدار کرد. به گزارش خبرگزاری رسمی سوریه (سانا)، دوطرف در این دیدار درباره اقدامات انجام شده برای تضمین بازگشت آسان و ایمن آوارگان سوری در لبنان و نیز اقدامات دولت دمشق برای تأمین تمام نیازهای ضروری زندگی‌شان بحث و بررسی کردند. مخلوف پس از این دیدار اظهار کرد: اقداماتی را که ما برای تسهیل بازگشت آوارگان سوری به کشورمان انجام دادیم، به اطلاع طرف لبنانی رسانده‌ایم. وزیر سوری بر لزوم بازگشت آوارگان بدون هیچ مانعی به کشورشان تأکید کرد. مخلوف با اشاره به تحریم‌های ناعادلانه اعمال شده از سوی کشورهای حامی تروریسم در سوریه که شهروندان سوری را نشانه گرفته است، افزود: اقدامات اشغالگران امریکایی و ترکیه و مزدوران‌شان که نفت و منابع طبیعی سوریه را به یغما برده‌اند، تأثیر زیادی در تأخیر بازگشت آوارگان دارد.

■ بحران اوکراین سیاست هسته‌ای ژاپن را زنده کرد

شینزو آبه، نخست‌وزیر سابق ژاپن روز یکشنبه گفت که این کشور باید درباره اشتراک احتمالی تسلیحات هسته‌ای مشابه آنچه اعضای ناتو در پی تهاجم روسیه به اوکراین داشتند، بحث کند. به گزارش شبکه بلومبرگ، آبه گفت: «بسیاری از مردم ژاپن احتمالاً در مورد این سیستم اطلاعی ندارند.» آبه که در دوران نخست‌وزیری خود بر افزایش مداوم هزینه‌های دفاعی اصرار داشت، گفت: «ژاپن نباید بحث در مورد واقعیت ایمن نگه داشتن جهان را به عنوان یک تابو تلقی کند.» وی همچنین گفت ژاپن که در مراحل پایانی جنگ جهانی دوم با بمب‌های اتمی امریکایی در هیروشیما و ناکازاکی ویران شده بود، باید به هدف خود برای خلع سلاح هسته‌ای ادامه دهد. او اضافه کرد: «پیشرفت به سوی این هدف مهم است، اما وقتی صحبت از نحوه محافظت از جان شهروندان و ملت ژاپن می‌شود، فکر می‌کنم باید با در نظر گرفتن گزینه‌های مختلف به طور کامل با طرف‌ها بحث و گفت‌وگو کنیم.» ژاپن با قانونی که پس از جنگ به تصویب رساند، به شدت به «چتر هسته‌ای» ایالات متحده برای جلوگیری از تهدیدهای فزاینده منطقه‌ای متکی است.

■ تداوم اعتراضات سودانی‌ها علیه کودتا

هزاران تن از شهروندان سودانی روز شنبه در خارطوم و شهر «واد مدنی» واقع در مرکز این کشور با برگزاری تظاهراتی خواستار حکمرانی غیرنظامی شدند و مخالفت خود را با اقدامات عبدالفتاح البرهان، فرمانده ارتش سودان اعلام کردند. به گزارش رویترز، معترضان در خارطوم با در دست داشتن پرچم‌های ملی، خواستار حکومت غیرنظامی شدند. معترضان سودانی شعارهایی همچون «این مردم، قوی‌ترین مردم هستند»، «این انقلاب، یک انقلاب مردمی است» و «قدرت از آن مردم است» سر دادند. در شهر «واد مدنی» نیز صدها تن از شهروندان سودانی پرچم‌های ملی و پلاکاردهایی را در دست داشتند که روی آنها نوشته شده بود «کاروان مادران و پدران. شما تنها حرکت نخواهید کرد.»